

УДК72.51-053.7/477.87/

ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ДОПРИЗОВНОЇ І ПРИЗОВНОЇ МОЛОДІ ЗАКАРПАТТЯ ТА ПРИКАРПАТТЯ

Шимон В.М., [Ляхновський Г.Г.]

Хустська центральна районна лікарня, м.Хуст

Ключові слова: фізичний розвиток, антропометричні показники

Вступ. Фізичний розвиток є дуже важливим прямим показником стану здоров'я населення. Вболіваючи за зміцнення державності України і її Збройних Сил, не можна обминути такої вкрай важливої проблеми, як фізичний розвиток допризовної і призовної молоді. Визначенню основних показників фізичного розвитку шляхом проведення антропометричних вимірювань є невід'ємною частиною диспансерного спостереження і оздоровлення юнаків і призовників [1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10].

Вимірювання росту людей мали місце в Римській імперії, коли треба було робити відбір

привілейованих військових частин для імперської гвардії, для фаланги Александра . В останню при Нероні приймали солдат, які мали зріст 2 метри [3].

У Франції подібні вимірювання були запроваджені в кінці XVII століття. . В Росії перші вимірювання рекрутів були зроблені Грудзинським у 1863 році, і в 1869 році уже наказом по військовому відомству подібні вимірювання були обов'язковими для військових частин [3].

В праці Левицького В.А. "О физическом состоянии населения Подольского уезда" (1901 г.)

приведені дані, які свідчать про те, що південь Подольського повіту Московської губернії відрізняється малим ростом призовників в порівнянні із Північним Сходом [1].

Органам охорони здоров'я доведеться приділити увагу лікувально-оздоровчій роботі серед допризовної молоді і призовників по формуванню здорового, фізично молодого покоління в підготовці до служби в Збройних Силах.

Ураховуючи те, що фізичному розвитку призовників приділяли мало уваги і літературні дані дуже обмежені [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9], ми вважали за необхідне більш докладно вивчити методом кореляції і регресії фізичний розвиток допризовної і призовної молоді Західних областей України, Закарпаття на базі Хустського райвійськокомату і Прикарпаття (Івано-Франківської області).

Методи дослідження. Для вивчення фізичного розвитку допризовної і призовної молоді нами було обрано методи антропологічних вимірювань та математичного аналізу, методи імовірної оцінки вірогідності (достовірності).

Статистична обробка результатів антропометричних вимірів проводилася варіаційно-статистичним методом. В результаті математичної обробки вираховувались такі параметри, необхідні для подальшого аналізу а також для побудови оціночних таблиць ("стандартів" фізичного розвитку): середня арифметична (M), середнє квадратичне відхилення (σ), помилка середньої арифметичної (m), коефіцієнти варіації (V), кореляції (r) і регресії (Rx/y), а також сигми регресії (σR).

Мета дослідження. Для оцінки фізичного розвитку необхідно мати середні вікові показники по кожній ознаці, отримані на основі обстеження великої кількості юнаків і призовників. Це так звані норми, регіональні стандарти для оцінки фізичного розвитку антропометричних даних обстеженого. Відсутність же місцевих стандартів фізичного розвитку ускладнює роботу медичних призовних комісії, робить неможливим використання цінних даних і може привести до помилкових висновків і заключення при оцінці фізичного розвитку по "стандартах" інших територій.

Цим зумовлюється необхідність розробки місцевих показників "стандартів" фізичного розвитку і оціночних таблиць допризовної і призовної молоді Закарпаття і Прикарпаття (Івано-Франківської області).

Результати дослідження. Вся лікувально-оздоровча робота серед підлітків і призовників медичними працівниками призовних комісії проводиться згідно з наказом Міністра оборони України № 2 від 4 січня 1994 р. "Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу та медичний огляд у Збройних Силах України" і наказу Міністра оборони України № 383 від

20.10.1997 р. "Про внесення змін та доповнень до наказу Міністра оборони України від 4.01.1994 р. №2, а також відповідно до вимог Закону України "Про загальний військовий обов'язок і військову службу", статті 70 Основ законодавства України про охорону здоров'я, Постанови Кабінету Міністрів України №708, 1993 року, з метою якісного проведення призову громадян на строкову військову службу за станом здоров'я і медичного огляду військовослужбовців для визначення придатності до військової (служби за фахом) та придатності льотно-підйомного складу Військ повітряної оборони до льотної роботи визначаються придатними до строкової служби юнаки, зріст яких не нижче 150 см і вага не менше 45 кг, так як в період інтенсивного росту організму вага тіла може відставати від росту.

Нами обстежена репрезентативна кількість юнаків і призовників Закарпаття - 592 та різних клімато-географічних зон (рівнинної, передгірської, гірської) Прикарпаття та м. Івано-Франківська - 2357 чоловік. Визначались ріст (в см), вага (в кг), окружність грудної клітки (в см) і в сігмальних відхиленнях.

Дані фізичного розвитку допризовної і призовної молоді Закарпаття Прикарпаття наведені в таблицях 1 і 2.

Із таблиці 1 видно, що середній зріст призовників Закарпаття (Хустського району) складає 169,5 см, ваги 63,22, окружності грудної клітки 88,3 см.

Із таблиці 2 видно, що середній зріст призовників Прикарпаття складає 166,1 см (рівнинна зона), 166,3 см (передгірська зона), 163,8 см (Гірська зона) і 174,0 см (м. Івано-Франківськ), середня вага 59,5 кг (рівнинна зона), 57,2 кг (передгірська зона), 56,2 кг (гірська зона), 63,5 кг (м. Івано-Франківськ), окружність грудної клітки 84,8 см (рівнинна зона), 84,1 см (передгірська зона), 86,1 см (гірська зона), 87,3 см (м. Івано-Франківськ).

Отже, приведені дані фізичного розвитку допризовної і призовної молоді Закарпаття і Прикарпаття відповідають середнім показникам фізичного розвитку основним біологічним закономірностям, що можна вважати хорошим і дає нам підставу для подальшого динамічного спостереження.

Систематичне вивчення і спостереження за динамікою фізичного розвитку допризовної і призовної молоді Закарпаття і Прикарпаття дає нам можливість їх використання в практичній діяльності лікарів всіх спеціальностей, особливо медичної призовної комісії при проведення періодичних і цільових медичних оглядів і застосування для характеристики санітарного стану населення в якості стандартів, для оцінки ефективності оздоровчих заходів, для віковостатевих закономірностей росту і розвитку.

Висновки. 1. Фізичний розвиток допризовної і призовної молоді Закарпаття і Прикарпаття є

хорошим. 2. Розроблені нами "регіональні стандарти" можна рекомендувати організаторам охорони здоров'я, лікарям оргметодкабінетів, підлітковим лікарям, лікарям допризовної і призовної медичної комісії райвійськоматів

Західних областей України для практичного застосування при оцінці фізичного розвитку юнаків і призовників під час приписки і призову на строкову військову службу.

Таблиця 1

Антропометричні показники фізичного розвитку допризовної і призованої молоді Закарпаття

Вік	Ознака	N	M	M±m	δ	m	V
Допризовники							
14 років	Зріст (см)	122	158 45	158 45±0 72	7,95	0,72	5,03
	Вага (кг)		47 52	47 52±0 74	8 22	0,74	17 48
	Окружність грудної клітки (см)		77,06	77,06±0,47	5,20	0,47	6,75
16 років	Зріст (см)	121	163,72	163,72±0,71	7,82	0,71	4,77
	Вага(кг)		54 25	54 25±0,79	8 74	0 79	16,18
	Окружність Грудної клітки (см)		82,22	82,22±0,55	6,09	0,55	7,43
Призовники							
18 років	Зріст (см)	349	169 5	169,5±0 33	6,13	0,33	3,62
	Вага (кг)		63,22	63 22±0 36	6,69	0,36	10 62
	Окружність грудної клітки (см)		88,3	88,3±0,25	4,67	0,25	5,3

Таблиця 2

Показники фізичного розвитку юнаків і призовників Івано-Франківської області (Прикарпаття)

Ознака	Вік в роках	Рівнинна зона					Предгірна зона				
		N	M	±5	±m	V	N	M	±5	±m	V
Зріст (см)	14	150	157 8	6.9	0 57	4 43	153	156 4	8 3	0,67	5,3
	15	151	158 0	7,7	0 62	4 66	150	155 0	6.3	0,53	4.2
	16	151	164 3	5 7	0 46	3.47	150	158,0	7 3	0 6	4.6
	17	150	166 1	3 8	0 31	2,26	150	166 3	6 4	0 5	3.8
Вага (кг)	14	150	44 8	6 7	0 54	14 9	153	46 2	7 6	0 61	16 5
	15	151	49 7	7 5	0 60	15 2	150	45 3	7 7	0 63	16 9
	16	151	53 8	6 6	0 54	12 3	150	46 6	7 9	0 65	16 9
	17	150	59 5	5 5	0 45	9 3	150	57 2	7 6	0 62	13 3
Окружність грудної клітки (см)	14	150	75 5	4 8	0 39	6,38	153	77 3	5 5	0 44	7,1
	15	151	79 5	5 6	0 46	7,10	150	76 1	5 5	0 45	7,2
	16	151	82 8	4 9	0 40	5,66	150	76 0	6 0	0 49	7,8
	17	150	84 8	5 2	0 42	6 1	150	84 1	5 2	0 43	6,2

Таблиця 2 (продовження)

Показники фізичного розвитку юнаків і призовників Івано-Франківської області (Прикарпаття)

Ознака	Вік в роках	Гірська зона					м. Івано-Франківськ				
		N	M	±5	±m	V	N	M	±5	±m	V •
Зріст (см)	14	151	154.0	12 2	1,0	8 18	148	165 1	8 1	0,67	4,0
	15	125	157,1	7 7	0 69	4 9	149	171 3	6 8	0,55	3 0
	16	146	163,8	7 1	0 60	4 3	152	175.4	6 1	0 49	3,0 1
	17	135	163,8	7 3	0 63	4 4	146	174,0	6 4	0,53	3 68!
Вага (кг)	14	151	46 4	8 25	0 67	17,8	148	53 0	8 1	0 67	15 3
	15	125	50 4	8 5	0 75	16,7	149	60 8	6 7	0,55	11 0
	16	146	56 1	8,6	0,7	13.3	152	63 7	7 1	0 57	11 1
	17	135	56 2	8,3	0 68	14,6	146	63 5	8 6	0 71	13 6

Окружність грудної клітки (см)	14	151	76,2	5 54	0 45	7,36	148	80,2	5 4	0,49	6 8
	15	125	80,9	6,3	0 56	7 8	149	86 4	4 2	0 34	4 8
	16	146	85,7	6,4	0 53	7 5	152	90,9	6.3	0,51	6 95
	17	135	86,1	5,2	0 44	6,24	146	87 3	5 9	0,49	5 9

ЛІТЕРАТУРА

1. Ваткис Г.А., Лекарев Л.Г. Социальная гигиена и организация здравоохранения. Москва "Медицина", 1969.- С.329-350.
2. Виноградов Н.А. Руководство по социальной гигиене и организации здравоохранения. Том I, Москва "Медицина", 1974.- С.217-230 .
3. Игнатъев В.Е. Исследование физического развития человечества дошкольного , школьного и лиц призывного возраста . Издательство Т-ВА. В.В.Думнов, насл. бр. Салаевых, Москва , 1924.
4. Кардашенко В.Н. Гигиена детей и подростков. Москва "Медицина", 1980.- С.76-96.
5. Корсунская М.Н. Некоторые итоги и задачи исследования физического развития детей и подростков в СССР. Ж. Вопросы антропологии, вып.3, 1960.- С.77-83.
6. Ляхновский Г.Г. Социально-гигиеническая характеристика динамики здоровья сельских школьников и юношей призывного возраста в условиях развитого социалистического общества. Конд .диссертация, 1978, Киев.
7. Левин В.М. Материалы для контроля и оценки физического состояния подростков. Ленинград, "Медицина", 1966.
8. Серенко А.Ф., Ермакова В.В. Социальная гигиена и организация здравоохранения. Москва "Медицина", 1977, С.284-285.
9. Чикин С.Я. Социальные условия, здоровье и физическое развитие человека. Москва. "Медицина", 1966.
10. Якубова С.Н. Материалы по физическому развитию детей раннего возраста сельских районов Татарской ССР. Казань, 1964, Методическое письмо №34.

SUMMARY

PHYSICAL DEVELOPMENT OF DRAFTEES AND PRE-DRAFTEES IN TRANSCARPATHIA AND PRE-CARPATHIA

Shimon V.M., Lyakhnovsky G.G.

We investigated the physical development of 245 young men aged 14 to 16 and 349 draftees of Khust district (Transcarpathia), and 1776 young men living in different climatic-geographical zones (plain, foothills and mountain) of Pre-Carpathian and, Ivano-Frankivsk regions and 581 draftees.

We determined the average height, weight, chest circumference, the divergencies are shown in tables 1 and 2, methods of correlation and regression scale were used.

Key words: physical development, anthropometrical data